

**12 februari
2018**

1V **Opiniepanel**

Onderzoek:

**'Ondermijning en intimidatie
in de lokale politiek'**

<http://opiniepanel.eenvandaag.nl>

Over het EenVandaag Opiniepanel

Het EenVandaag Opiniepanel bestaat uit ruim 50.000 mensen. Zij beantwoorden vragenlijsten op basis van een online onderzoek. De uitslag van de peilingen onder het EenVandaag Opiniepanel zijn na weging representatief voor zes variabelen, namelijk leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat, spreiding over het land en politieke voorkeur gemeten naar de Tweede Kamerverkiezingen van 2012. Panelleden krijgen ongeveer één keer per week een uitnodiging om aan een peiling mee te doen. Op de meeste onderzoeken respondeert 60 tot 70 procent van de panelleden.

'Ondermijning en intimidatie in de lokale politiek'

12 februari 2018

Over dit onderzoek

In samenwerking met de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden voert EenVandaag grootschalig onderzoek uit onder huidige Nederlandse raadsleden. De resultaten in dit bericht komen uit een onderzoek dat is gehouden van 16 tot en met 29 januari 2018. Aan dit onderzoek deden 1.354 raadsleden mee. Deze respondenten komen voort uit de database van circa 8.000 huidige raadsleden van de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden en zijn via e-mail uitgenodigd deel te nemen aan een online vragenlijst. De resultaten zijn na respons gewogen op vier kenmerken van raadsleden, te weten geslacht, provincie, gemeentegrootte en de partij die zij vertegenwoordigen. De software van dit onderzoek is van Vision Critical.

Samenvatting

Onderzoek: 'Criminelen beïnvloeden gemeentepolitiek'

Een op de zeven raadsleden (14%) signaleert beïnvloeding vanuit de onderwereld in de eigen lokale politiek. Dat blijkt uit onderzoek van EenVandaag samen met de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden onder circa 1.350 zittende raadsleden. Negen procent van de ondervraagde raadsleden denkt dat er zelfs criminelen hebben geprobeerd op een kieslijst in hun gemeente te komen.

Diverse bestuurders waarschuwen al tijden dat de onderwereld 'op alle mogelijke manieren' een plek probeert te veroveren in de bovenwereld en noemen criminele beïnvloeding 'betonrot' voor de lokale democratie.

Band met onderwereld moeilijk te bewijzen

Raadsleden die ondermijning signaleren, lichten toe dat het vooral gaat om sterke vermoedens. Het ontbreekt hen, naar eigen zeggen, aan middelen om de band met de onderwereld te bewijzen of ze willen hun vingers er niet aan branden. Zo stelt een raadslid: 'Bij een lokale partij stonden mensen op de lijst waarvan ik wist dat ze in de cocaïnehandel zaten - maar dat zou ik nooit kunnen bewijzen'. Soms is die band wel duidelijk: 'Ik werd op twee millimeter van mijn neus bedreigd door vier leden van een motorbende die wilden dat ik anders zou stemmen.'

Raadsleden noemen verder vaak voorbeelden van ondermijning op het gebied van bestemmingsplannen en vastgoed. Waar ondermijning voorkomt, gebeurt dat veelal op een indirecte, latente wijze, blijkt eveneens uit toelichting van raadsleden.

Foto's van onthoofde kinderen om AZC

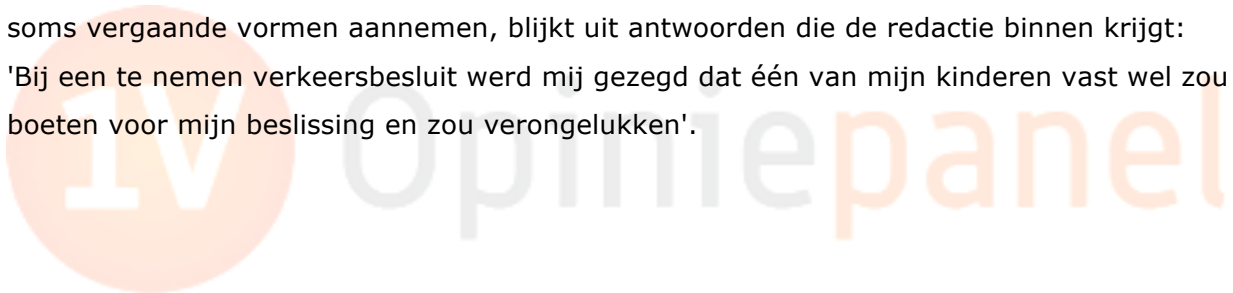
Raadsleden zijn verder vaak mikpunt van lokale maatschappelijke onvrede. Zo heeft ruim eenderde (36%) te maken gehad met verbale intimidatie door belanghebbenden die voor hen buiten proportie was. Het gaat hierbij om zowel intimidatie op straat als tirades op sociale media. Opvallend vaak blijkt de opvang van vluchtelingen in de gemeente een aanleiding voor verhitte reacties vanuit de lokale gemeenschap. Een raadslid hierover: 'Ik was tegen grootschalige asielopvang en kreeg foto's toe getwitterd van onthoofde kinderen'.

Voor tientallen raadsleden gaat het nog verder dan verbale intimidatie. Zij krijgen te maken met chantage, bedreiging, vernieling en fysieke intimidatie. 'Er hing een kip met afgesneden kop aan mijn voordeur', aldus een raadslid. Lees hier met welke vormen van intimidatie raadsleden nog meer te maken krijgen. De meeste raadsleden (62%) geven aan geen last te hebben gehad van intimidatie.

Mark den Boer, voorzitter van de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden, veroordeelt elke vorm van intimidatie tegen raadsleden: 'Net als politieagenten en ambulancebroeders zetten raadsleden zich met passie in voor hun omgeving en de inwoners van hun gemeente. Agressie en intimidatie, bijvoorbeeld via social media, horen daar gewoon niet bij'.

'Je kinderen boeten voor beslissing'

Veertien procent van de ondervraagde raadsleden geeft aan op een grensoverschrijdende manier onder druk te zijn gezet om vóór of tegen een wet of initiatief te stemmen. Dit kan soms vergaande vormen aannemen, blijkt uit antwoorden die de redactie binnen krijgt: 'Bij een te nemen verkeersbesluit werd mij gezegd dat één van mijn kinderen vast wel zou boeten voor mijn beslissing en zou verongelukken'.

1. Ondernijning in de lokale politiek

Hoe groot denkt u dat het probleem criminele ondernijning is in de lokale politiek in Nederland?

Heel groot: 2%

Redelijk groot: 29%

Niet zo groot: 48%

Helemaal niet groot: 10%

In hoeverre maakt u zich zorgen over de integriteit van raadsleden in uw gemeente?

Heel veel: 1%

Redelijk veel: 19%

Niet zoveel: 69%

Helemaal niet: 11%

Heeft u het idee dat in uw gemeente mensen uit de onderwereld proberen of hebben geprobeerd de lokale politiek te beïnvloeden?

Ja, dat denk ik wel: 14%

Nee, dat denk ik niet: 47%

Heeft u het idee dat in uw gemeente mensen uit de onderwereld proberen of hebben geprobeerd op een kieslijst van één van de partijen te komen?

Ja, dat denk ik wel: 9%

Nee, dat denk ik niet: 70%

Raadsleden die toelichten over ondernijning in hun gemeente hebben aanwijzingen, maar ontbreekt het vaak aan middelen om het hard te maken. Raadsleden daarover:

'Ik heb geen concrete aanwijzing. Weet alleen dat er gedoe was in een nieuwe lokale partij over de kandidatenlijst.'

'Wat er precies gebeurd is weet ik niet, maar er is zeker sprake van ondernijning hier.'

'Er is sprake van bedreiging van bestuurders. Daarnaast hoor je weleens wat. Er is een niet te negeren geruchtenstroom.'

'Ik heb het gevoel dat er figuren zijn die trachten de politiek te beïnvloeden.'

Waar ondermijning gesignaleerd wordt, gebeurt dat vooral op het gebied van vastgoed en bestemmingen. Criminelen doen, volgens raadsleden, een beroep op de lokale politiek om veel geld te verdienen aan vastgoedprojecten. Raadsleden daarover in het onderzoek:

'De onderwereld heeft via raadsleden en het college geprobeerd een casino en bordeel in de stad te krijgen.'

'We weten dat de onderwereld via vastgoedspeculatie een rol probeert te krijgen in onze gemeente. Ik vermoed dat daarbij ook geprobeerd wordt beleid te beïnvloeden – bijvoorbeeld bij vergunningaanvragen.'

'Is niet met zekerheid te zeggen, maar er zijn een paar grote gebouwen verrezen die volgens mij niet rendabel te krijgen zijn. Daar zit een luchtje aan volgens mij'.

Andere raadsleden over de vormen van ondermijning die zij signaleren:

'Ik heb meegemaakt dat bij een lokale partij mensen op de lijst stonden waarvan ik wist dat ze in de cocaïnehandel zaten, maar dat zou ik nooit echt hard kunnen maken.'

'Dreigbrieven en telefoontjes.'

'Ja, als we de veroorzakers van de mestfraude meerekenen. Raadsleden en wethouders van een bepaalde partij worden beïnvloed om voor hun plannen te stemmen.'

'Er is me het een en ander aangeboden als ik me zou inzetten om een groot investeringsproject van de grond te krijgen. U snapt dat ik geen telefoonnummer geef.'

'Bij de penningmeester van een partij in de raad werden binnen een paar jaar een hasjkwekerij en een gigantisch drugslaboratorium ontdekt.'

In sommige gemeenten staat ondermijning wel degelijk op de radar van de autoriteiten.

'Een corrupte wethouder is weggestuurd. Hij had banden met een criminele aannemer, er was sprake van witwassen van geld. Een officieel onderzoek loopt.'; aldus een raadslid.

Ook zijn er gemeentebesturen die hun raadsleden proberen te waarschuwen voor ondermijning: *'Onze burgemeester besteed veel aandacht aan ondermijning en we hebben hier ook geregeld avonden over.'*

2. Intimidatie raadsleden

Bent u in uw functie als raadslid in de afgelopen vier jaar wel eens onder druk gezet om ergens voor of tegen te stemmen op een manier die u zelf grensoverschrijdend vond?

Ja, door iemand uit de politiek (lokaal, provinciaal, landelijk): 6%

Ja, door een belanghebbende buiten de politiek (zoals individuen, bedrijven, organisaties): 8%

Nee: 86%

Weet niet / geen mening: 1%

Heeft u in uw werk als raadslid wel eens te maken gehad met intimidatie die u zelf grensoverschrijdend vond? (of bedreigend?)

Ja, verbale intimidatie (bv. schelden, bedreigen, zwart maken op social media): 36%

Ja, (poging tot) chantage: 2%

Ja, (poging tot) omkoping: 1%

Ja, fysieke intimidatie (bv. spugen, slaan): 2%

Ja, vernieling van mijn eigendommen: 3%

Nee, dit is niet voorgekomen: 62%

Weet niet / geen mening: 1%

Uit de toelichtingen die de redactie over intimidatie binnen krijgt, blijkt de vluchtelingenkwestie de afgelopen termijn een verhit dossier te zijn geweest voor raadsleden:

'Ik was tegen grootschalige asielopvang en kreeg foto's toe getwitterd van onthoofde kinderen.'

'Vestiging van een AZC. Ik ben door tegenstanders gehanteerd.'

'Ik ben wel eens gemept omdat ik geen probleem heb met vluchtelingen.'

Verder blijken sociale media een prominent en eenvoudig middel om raadsleden te intimideren. Sommige raadsleden stellen dat dit nu eenmaal bij hun vak hoort.

'Op social media is het aan de orde van de dag.'

'Online wordt er veel gescholden, op alle lokale politici inclusief mijzelf.'

'Het lijkt bij het vak te horen, het doet me verder niets'

'Als politicus moet je kennelijk alles maar laten welgevalen; je bent vogelvrij voor de burger met de grote bek. Ook in campagnetijd kunnen mensen op straat of aan de deur verbaal flink uit de bocht vliegen.'

'Via social media zijn er soms mensen die zich tamelijk ongenueanceerd uitlaten. Een fatsoenlijke uitwisseling van standpunten is nauwelijks mogelijk. Ik bedenk, ach het zijn slechts woorden die mensen in hun emotie uiten. Ik voel me dan ook niet echt bedreigd, maar het is mijns inziens wel een hellend vlak.'

'Op social media wordt je vaak bedreigd of zwart gemaakt. Wat je ook doet. Zodra je je hoofd boven het maaiveld uitsteekt wordt deze eraf gehakt. Als je de politiek ingaat moet je een olifantenhuid hebben, accepteren dat mensen altijd een zondebok nodig hebben en dat je het nooit bij iedereen goed kunt doen.'